

зетској, а северна са неким деловима Босне и Херцеговине, приморској бановини.

Шпиро Сољдо

Šišić Ferdo: La formation du terme géographique actuel de Dalmatie. (Jadranske studije, Zagreb 1930, c. 1—9).

У овом кратком, али фактима богатом прегледу, писац износи како се ме-

њао појам о Далмацији у току времена. Са тога гледишта издвајају се три доба: стари век, са Далмацијом као римском провинцијом, средњи век, са Далмацијом као византиском темом и Далмацијом као далматинско-хрватском краљевином, и нови век, са Далмацијом као венецијанском провинцијом.

Б. Ж. Милојевић

СТРАНИ ПРИКАЗИ ИЗДАЊА ГЕОГРАФСКОГ ДРУШТВА

Гласник Географског Друштва, св. XIV, година 1928, с. IV+197, са профилима, скицама и три табле фотографија изван текста. — *Светозар Томић, Црна Гора, њен значај и њена племена* (с. 1-11). Врло оштроумна студија о становништву Црне Горе после пропасти немањинске државе, о досељеницима који су избегли из земаља којима су Турци завладали, о удруживању породица у братства и брастава у племена, о особеном уређењу племена под управом кнеза, војводе и племенске скупштине. — *Миленко С. Филиповић, Ранија привреда у околини Високог* (с. 12—18). На основу топономастичких и историских података аутор износи да је у овој области раније било винограда, док их данас нема. Указује на утицај развитка саобраћајних путева на ишчезавање караванског кирицилука и јачање локалне индустрије. — *Др. С. М. Милојевић, Спелеолошка испитивања Попова Поља и његове околине 1925—1928 год.* (с. 18—31). Допуњава раније изложена испитивања (в. XXXVII, *Bibl. Géogr.*, 1927, № 1604). Потврђује већ објављене Цвијићеве резултате о пећини Вјетреници. — *Луцијан Марчић, Становништво Задра* (с. 32—43). Разликује у овом граду две групе досељеника, од којих је једна досељена из унутрашњости земље и многобројнија је, а друга с оне стране мора и имала је више асимилаторску улогу. Рапалским уговором осигурана је превласт овој другој групи становништва, али је њиме варош отсечена од зоне њеног природног економског утицаја. Околина вароши је чисто словенска и развија се од овог издвајања за себе попуњајући се досе-

љеницима са острва. — *Илија Радуловић, Подгорица* (с. 44—51). Варош на раскрсници путева и на месту где путеве избијају у долину Зете у Црној Гори, Подгорица се развијала поступно са померањем државних граница. Стара варош је муслиманског типа, док је нова западно-европског. Има 13.000 становника, скоро самих Срба. Муслимана је било 1879 4/5 од свега становништва, а данас само 1/4; православни претстављају 3/4 становништва. — *П. Вујевић, О поднебљу Хвара* (с. 52—106, 24 табл., 2 скице). Наставак чланка који је раније овде приказан (в. XXXVII *Bibl. Géogr.* 1927, г., № 1604). Аутор у овом чланку излаже о воденим талозима. Они имају карактеристичан средоземни карактер, својствен јадранским острвима: 778 мм. водених талоба годишње, са максимумом у новембру (111 мм.) и секундарним максимумом у марту (72 мм.), минимумом у јулу (21 мм.), ретким снеговима (1.5 дан год.), слаба, превлађивањем септембарских непогода (невремена) и врло слабо наоблаћеношћу за време дугих суша. — *Anton Melik, Meja med Balkanskim polotokom in evropskim trupom* (с. 106—121). Указује на: атракциони утицај великих равница на северној ивици Балканског Полуострва на степске монголске народе, на нестабилан карактер политичких граница обележених Дунавом или Савом, и улогу прелаза на речним обалама где су се настањивале различите расе не асимилирајући се. Подржава теорију о матерњем језику у одређивању етничких и политичких граница и критикује резултат корушког плебисцита са овог становишта. — *Антоније*

Лазин, Економски центри Хомоља и Звижда (с. 121—131). Занимљиво проучавање привредне улоге хомољске котлине и долине средњег Пека у Источној Србији. Хомољска котлина, насељена досељеницима после 17 века има 17 села и 2 варошице, од којих Жагубица, насељена Румунима из Баната као и са околних планина у 18 веку, који се и данас насељавају, почиње да губи значај локалног тржишта због развијана друге варошице Крепољина. У области Звижду развијено је сточарство и земљорадња а има и рудника бакра, злата и сребра. Економски центар је Кучево. — *Др. Војислав С. Радовановић, О народној храни у Маријову* (с. 131—137). Истиче значај хлеба од храстовог жира у исхрани становништва ове области, нарочито од средине зиме. Овај примитивни начин исхране примили су Словени од ранијих завојевача Македоније. — *Е. Ј. Цветић, Становништво Цариброда* (с. 139—141). Ова погранична варош у долини Нишаве има 439 породица са 2370 житеља, који су више од половине досељеници. — *Др. С. М. Милојевић, Пониква и Бошканова Јама* (с. 141—144). Проучавање о двама јамама у Попову Пољу. — *Андре Јутронић, Насељавање Пољчана и других Динараца на Брач* (с. 144—148). Велики број овог становништва доселио се после буне против Турака или као избеглице. Друге је привукло развијање виноградарства за време филксерне кризе у Француској и Италији. — *Часлав Стојадиновић, Белоцркванска котлина* (с. 148—150). Геоморфолошко проучавање левантског језерског басена у доњем току Нере. Утврђује терасе од 210—240 и 110—115 м. — *Мара Миленковић, Привредни живот Крушевца* (с. 150—151). Издваја три периоде: до 1833 год. турска занатска периода, од 1833 до 1909 земљорадничка и трговачка периода и од пуштања у саобраћај железничке пруге 1909 индустријска периода. — *Радмила Б. Живковић, Уздужни профил Дрине* (с. 152—153, 1 профил у размеру 1:400000 и 1:200000). Издваја три дела у речном току, али их не доводи у везу са усепањем речних ерозионих нивоа. — *Јелена Парнацијевић, О становништву Штипа* (с. 153

до 154). Од доласка Турака до краја 18 века становништво је било скоро искључиво турско. После 18 века досељавају се у вароши и хришћани због несигурности на селима. Богатији су подизали себи куће а сиромашнији су ступали у службу код бегова. Има 11000 становника; од 1921 год. 1500 породица отселиле су у Малу Азију. — По том долазе реферати и рецензије чланака и дела од Бохињца, Бошковића, Шатења, П. С. Јовановића, Лазин, Лутовца, С. М. и Б. Ж. Милојевића, Nussbaum-а, Мих. С. и Вој. С. Радовановића, Сицика и Вујевића, библиографија, некролози Брикнеру, Танфиљеву и Савицком од Ласкарева и Вујевића, и разне белешке.

(XXXVIII Bibliographie Géographique, p. 314—315. Превео С. М. М.).

И. Шатењо.

Посебна издања Географског Друштва. (Уредник Др. Боривоје Ж. Милојевић), Београд 1928 г.:

Свеска 3 — *Боривоје Ж. Милојевић: Типови динарских острва.* (85 с., 5 карата у размеру 1:50.000, 1:150.000 и 1:500.000; 9 скица, 5 профила и 4 фотографије изван текста). Излагања о острвима: Пагу, Улану, Пашману, Чиову и Шолти, која су набрана после креде и еоцена и издигнута у постдијувујуму. Долине су карстификоване и при ушћу потопљене под море. На кречњаку нема површинског отицања. Снажна бура спушта се преко превоја Клиса. Кречњачке зоне су област сточарства, док су друге под културама. На њиховом контакту су села. Становништво се бави земљорадњом, сточарством и риболовом, и претстављено је потомцима динарских досељеника, који су се овамо склонили од турског режима. Исељава се драговољно.

Свеска 4 — *Петар С. Јовановић: Глацијација Јакупице.* (86 стр., 5 профила, 6 скица, 4 табле фотографија и карта 1:200000 изван текста). Аутор је проширио и на Јакупицу методска проучавања која је вршио на југу од Скопља (в. XXXVII Bibliogr. Géograph. 1927, № 1599). Ова планина, састављена у средишњом, југозападном и северном делу од мермера и доломита, а у источном и северноисточном од кристалних шкри-

љаца има много више глацијалних трагова, него што су их утврдили Oestreich и Grpp. Аутор је утврдио 5 ледника и издвојно две глацијације, ришку и вирску, и 3 стадијума последње: билски, гшнички и даунски. За време последњег стадијума снежна линија је достизала апсолутну висину од 2230 м.

И. Шатељо

(XXXVIII Bibliographie Géographique, 1928, с. 313 прево С. М. М.).

Цвијић Ј. Динарски Карст. (Атлас Географског Друштва, св. 1, с. 4+16 табл. са 32 фотографије. Београд, 1929).

Под уредништвом професора Боровија Ж. Милојевића Географско Друштво у Београду почело је издавати географски атлас, који ће, судећи по првој свесци, бити добар. У њему има докумената локалног и општег значаја, од којих су неки открића. Желимо да изврсни наследник Ј. Цвијића ускоро продужи са објављивањем дивних збирки слика, које се налазе у његовом институту.

(Les Etudes Rhodaniennes, 1930, № 3, с. 353.)

СУСЕДНЕ И СЛОВЕНСКЕ ЗЕМЉЕ

Gortani Michele: I terrazzi fluviali et marini d'Italia. (Bollettino della R. Società Geografica Italiana, Seria VI, Vol. VI, № 1, Gennaio 1929).

Ovaj je članak predavanje koje je autor održao na internacionalnom geografskom kongresu u Kembridžu; stoga izlaganje ima više informativni karakter, jer je autor, u razmerno kratkom prostoru, izneo ovo pitanje za celu Italiju. To je u stvari sintetičan pregled svega što se o ovom geomorfološkom problemu na celom Apeninskom Poluostrvu zna. Prema tome ovde iznesena opažanja nisu samo autorova, nego se je on služio i rezultatima drugih ispitivača.

Apeninsko Poluostrvo autor deli na 12 manjih oblasti. Starost terasa ne ide obično dalje od pliocena, a postpliocene su najvažnije, jer čim su mlađe tim se bolje opažaju. Najduže se autor zadržava na terasama lombardijske i pijemontske oblasti, gde su one najkomplikovanije s obzirom na postanak i na sačuvane tragove.

Pomeranje morskog nivoa u vertikali glavni je uzrok formiranja marinskih terasa, kojih ima čak na visinama od 1000 m; s njima su u vezi fluvijalne terase. Zasebnu grupu čine terase glacijalne periode, koje su u vezi sa nejednakom količinom vode za glacijalnih i interglacijalnih perioda. Ova poslednja vrsta terasa najviše dolazi u obzir u severnoj Italiji. Marinske terase najizrazitije su u južnoj i srednjoj Italiji. One su postmiocene i postale su negativnim pomeranjem morskog nivoa, a starost im je fosilima utvrđena.

Određivanje ovih terasa dosta je teško, jer su docnijom fluvijalnom erozijom znatno disicirane, te su ostali samo pojedini manji delovi, koji se moraju povezati u celine. Čak i samo pomeranje morskog nivoa nije se svuda događalo u istoj meri, te i to stvara teškoće pri ispitivanju.

Današnji reljef ovih oblasti je produkt fluvijalne erozije, a pojedine terase ostaci su ciklusa, koji su se u ovim oblastima smenjivali.

Pri izlaganju autor iznosi pojedine osobine raznih delova Italije. Već i sam naslov skreće pažnju, jer autor u ovako kratkom članku raspravlja o problemu o kojem bi se moglo napisati veće delo. Izlaganje bi imalo većeg efekta da su bolje naglašene razlike i sličnosti ovih pojava u celoj Italiji, nego što su izlaganja vezana za pojedine manje oblasti, tako da je teško dobiti pregled celine. Pri ovakvom izlaganju rad je iseckan, i čitaocu je teško pratiti autorove misli i konstatacije; u protivnom slučaju to bi bilo mnogo lakše. Konstatacije su kratke, bez velika argumentovanja; valjda je autora na ovo sililo ograničeno vreme predavanja.

Josip Roglić

Киро Т. Кировъ: Климатична скица на България. (Сборникъ на българската Академия на науките кн. XXV. София 1929). Стр. 1—119, 32 таб. и 8 карата.

Млад, али вредан и талентован писац дао је у овом раду драгоцене податке о климатским приликама у Бугарској; много више и срећеније но што би се